

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

4. märts 2021*

Eelotsusetaotlus – Keskkond – Direktiiv 92/43/EMÜ – Looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse – Artikli 12 lõige 1 – Direktiiv 2009/147/EÜ – Loodusliku linnustiku kaitse – Artikkel 5 – Metsandus – Keelud, mille eesmärk on tagada kaitsealuste liikide kaitse – Lageraie plaan – Ala, kus elavad kaitstud liigid

Liidetud kohtuasjades C-473/19 ja C-474/19,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Vänersborgs tingsrätt, mark- och miljödomstoleni (Vänersborgi esimese astme kohus, maa- ja keskkonnaasjade kolleegium, Rootsi) 12. ja 13. juuni 2019. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlused, mis saabusid Euroopa Kohtusse 18. juunil 2019, menetlustes

Föreningen Skydda Skogen (C-473/19)

Naturskyddsföreningen i Härryda,

Göteborgs Ornitologiska Förening (C-474/19)

versus

Länsstyrelsen i Västra Götalands län,

B.A.B. (C-473/19),

U.T.B. (C-474/19),

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja president A. Arabadjiev (ettekandja), Euroopa Kohtu president K. Lenaerts teise koja kohtuniku ülesannetes, kohtunikud A. Kumin, T. von Danwitz ja P. G. Xuereb,

kohtujurist: J. Kokott,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Föreningen Skydda Skogen, esindaja: E. Götmark,
- Naturskyddsföreningen i Härryda, esindaja J. Hort,

* Kohtumenetluse keel: rootsi.

- Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek, J. Vláčil ja L. Dvořáková,
 - Euroopa Komisjon, esindajad: K. Simonsson, C. Hermes ja E. Ljung Rasmussen,
- olles 10. septembri 2020. aasta kohtuistungil ära kuulunud kohtujuristi ettepaneku, on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlused käsitlevad küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT 1992, L 206, lk 7; ELT eriväljaanne 15/02, lk 102; edaspidi „elupaigadirektiiv“) artikli 12 lõiget 1 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiivi 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT 2010, L 20, lk 7; edaspidi „linnudirektiiv“) artiklit 5.
- 2 Need taotlused esitati kohtuvaidluste raames, mille pooled on ühelt poolt Föreningen Skydda Skogen (ühing „Kaitse metsa“), Naturskyddsföreningen i Härryda (Härryda looduse kaitse ühing) ja Göteborgs Ornitologiska Förening (Göteborgi ornitoloogiaühing) ning teiselt poolt Länsstyrelsen i Västra Götalands län (Västra Götalandi läänivalitsus, Rootsi), B.A.B. ja U.T.B. ning mille ese on Västra Götalandi läänivalitsuse otsus jätta võtmata meetmed Härryda (Rootsi) kohaliku omavalitsusüksuse territooriumil asuva metsaala raieteate osas.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Elupaigadirektiiv

- 3 Elupaigadirektiivi kolmas, neljas ja kuues põhjendus on sõnastatud järgmiselt:

„kuna käesoleva direktiivi peamine eesmärk on edendada bioloogilise mitmekesisuse säilitamist, võttes arvesse majanduslikke, sotsiaalseid, kultuurilisi ja piirkondlikke nõudeid, aitab käesolev direktiiv kaasa säästva arengu üldise eesmärgi saavutamisele; niisuguse loodusliku mitmekesisuse säilitamine võib teatavatel juhtudel eeldada inimtegevuse jätkamist või isegi soodustamist;

liikmesriikide Euroopa territooriumil muutub looduslike elupaikade olukord järjest halvemaks ja üha rohkem looduslikke liike on tõsiselt ohustatud; võttes arvesse, et ohustatud elupaigad ja liigid moodustavad osa ühenduse looduspärandist ja neid ähvardavad ohud on tihti piiriülest laadi, tuleb nende säilitamiseks võtta meetmeid ühendusetasandil;

[...]

tagamaks ühenduse tähtsusega looduslike elupaikade ja liikide soodsa kaitsestaatuse taastamist või säilitamist tuleb määrata konkreetsed erikaitsealad, et kindlaksmääratud ajakava kohaselt luua Euroopas sidus ökoloogiline võrgustik“.

4 Selle direktiivi artikli 1 punktides i ja m on sätestatud:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

- i) *liigi kaitsestaatust* – asjaomast liiki mõjutavate tegurite summa, mis pikema aja jooksul võib mõjutada liigi levikut ja populatsiooni arvukust artiklis 2 nimetatud territooriumil.

Kaitsestaatust loetakse soodsaks, kui:

– asjaomase liigi populatsiooni dünaamika andmed näitavad, et liik on oma looduslikus elupaigas elujõuline püsinud pikema aja jooksul

ja

– liigi looduslik levila ei ole vähenemas ega ei vähene ka lähitulevikus

ning

– selle liigi populatsiooni pikaajaliseks säilimiseks on olemas piisavalt suur elupaik, mis tõenäoliselt ka tulevikus ei vähene;

[...]

- m) *isend* – IV ja V lisa nimetatud liiki kuuluv elus või surnud loom või taim, selle osad või nendest valmistatud tooted, samuti kõik kaubad, mille puhul saatedokumendist, pakendilt, märgistuselt, etiketilt või muude asjaolude põhjal ilmneb, et nad sisaldavad nendes liikidesse kuuluvate loomade või taimede osi või neist valmistatud tooteid“.

5 Sama direktiivi artiklis 2 on ette nähtud:

„1. Käesoleva direktiivi eesmärk on looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsmisega kaasa aidata bioloogilise mitmekesisuse säilimisele liikmesriikide Euroopa territooriumil, kus kohaldatakse asutamislepingut.

2. Käesoleva direktiivi kohaselt võetud meetmed on kavandatud ühenduse tähtsusega looduslike elupaikade ning looduslike looma- ja taimeliikide soodsa kaitsestaatuse säilitamiseks või taastamiseks.

3. Käesoleva direktiivi kohaselt võetud meetmetes võetakse arvesse majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi vajadusi ning piirkondlikke ja kohalikke iseärasusi.“

6 Direktiivi artikli 12 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Liikmesriigid võtavad vajalikke meetmeid, et kehtestada IV lisa punktis a loetletud loomaliikide range kaitse süsteem nende looduslikul levilal, keelates:

- a) kõik nende liikide isendite looduses tahtliku püüdmise või tapmise viisid;
- b) nende liikide tahtliku häirimise, eelkõige nende paljunemise, järglaste kasvatamise, talvitumise ja rände ajal;
- c) munade tahtliku hävitamise või loodusest võtmise;

d) paljunemis- või puhkepaikade kahjustamise või hävitamise.“

7 Elupaigadirektiivi artikli 16 lõige 1 on järgmise sisuga:

„Kui muud rahuldavat alternatiivset lahendust ei ole ja erand ei kahjusta kõnealuste liikide populatsioonide soodsa kaitsetaseme säilitamist nende looduslikul levilal, võivad liikmesriigid teha artiklite 12, 13 ja 14 ning artikli 15 punktide a ja b sätetest erandi:

- a) loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsmiseks ja looduslike elupaikade säilitamiseks;
- b) eriti oluliste saagi-, karja-, metsa-, kalamajandus-, veemajanduskahjude ja muud liiki omandiga seotud kahjude ärahoidmiseks;
- c) rahva tervise ja elanikkonna ohutuse huvides või muude üldiste huvide seisukohast eriti mõjuvatel põhjustel, sealhulgas sotsiaalsed ja majanduslikud põhjused ning kasu, mida keskkond saab erandite andmisest;
- d) kasvatustöök ja nende liikide teaduslikuks uurimiseks, taastamiseks ja taasasustamiseks ning selle jaoks vajalikuks paljundamiseks, sealhulgas taimede kunstlikuks paljundamiseks;
- e) range järelevalve all valikuliselt ja piiratud ulatuses IV lisa loetletud liikide teatavate isendite võtmise või pidamise lubamiseks pädevate siseriiklike asutuste määratletud kogustes.“

8 Elupaigadirektiivi IV lisa punktis a on nimetatud eeskätt *Rana arvalis*t, see tähendab rabakonna ühenduse tähtsusega loomaliigina, mis vajab ranget kaitset.

Linnudirektiiv

9 Linnudirektiivi põhjendused 3–5 on sõnastatud järgmiselt:

- „(3) Suure osa liikmesriikide Euroopa territooriumil looduslikult esinevate linnuliikide arvukus väheneb ja mõnel juhul väga kiiresti, selline vähenemine kujutab endast tõsist ohtu looduskeskkonna kaitsele, eelkõige bioloogilise tasakaalu ohustamise tõttu.
- (4) Liikmesriikide Euroopa territooriumil looduslikult esinevad linnuliigid on peamiselt rändliigid. Need liigid moodustavad ühispärandi ja tõhus linnukaitse on üldjuhul mitmeid riike hõlmav keskkonnaprobleem, millega kaasneb ühine vastutus.
- (5) Liikmesriikide Euroopa territooriumil looduslikult esinevate linnuliikide kaitse tuleb saavutada, pidades silmas ühenduse elutingimuste parandamise ja jätkusuutliku arengu eesmäärke.“

10 Direktiivi artiklis 1 on sätestatud:

„1. Käesolev direktiiv käsitleb kõikide looduslikult esinevate linnuliikide kaitset nende liikmesriikide Euroopa territooriumil, mille suhtes kohaldatakse asutamislepingut. See hõlmab nende liikide kaitset, hoidmist ja kontrolli ning kehtestab nende kasutamise eeskirjad.

2. Direktiivi kohaldatakse lindude, nende munade, pesade ja elupaikade suhtes.“

11 Direktiivi artiklis 2 on ette nähtud:

„Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed artiklis 1 osutatud liikide arvukuse hoidmiseks tasemel, mis vastab eelkõige ökoloogilistele, teaduslikele ja kultuurilistele nõuetele, arvestades samal ajal majanduslikke ja puhkeaja veetmisega seotud vajadusi, või nende liikide arvukuse kohandamiseks vastavalt sellele tasemele.“

12 Nimetatud direktiivi artikkel 3 on järgmise sõnastusega:

„1. Artiklis 2 osutatud nõudeid silmas pidades võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed kõikide artiklis 1 osutatud linnuliikide elupaikade piisava mitmekesisuse ja suuruse säilitamiseks, hoidmiseks või taastamiseks.

2. Biotoopide ja elupaikade säilitamine, hoidmine ja taastamine hõlmab eelkõige järgmisi meetmeid:

- a) kaitsealade loomine;
- b) nii kaitseala sees kui ka sellest väljaspool asuvate elupaikade hooldus ja hoidmine vastavalt nende ökoloogilistele vajadustele;
- c) hävitatud biotoopide taastamine;
- d) biotoopide loomine.“

13 Linnudirektiivi artiklis 4 on ette nähtud:

„1. I lisa nimetatud liikide elupaikade kaitseks tuleb rakendada erimeetmeid, et kindlustada nende liikide säilimine ja paljunemine levikualal.

[...]

Liikmesriigid klassifitseerivad erikaitsealadena nende liikide kaitseks eelkõige arvuliselt ja suuruselt kõige sobivamad alad, võttes arvesse nende liikide kaitsenõudeid geograafilistel maismaa- ja merealadel, kus käesolevat direktiivi kohaldatakse.

[...]

4. Liikmesriigid võtavad lõigetes 1 ja 2 osutatud kaitsealade suhtes vajalikke meetmeid, et vältida elupaikade saastamist või kahjustamist või lindude mis tahes häirimist, niivõrd kui see on käesoleva artikli eesmärkide seisukohast oluline. Liikmesriigid püüavad elupaikade saastamist või kahjustamist vältida ka väljaspool kaitsealasid.“

14 Direktiivi artiklis 5 on sätestatud:

„Ilma et see piiraks artiklite 7 ja 9 kohaldamist, võtavad liikmesriigid vajalikke meetmeid kõikide artiklis 1 osutatud linnuliikide üldise kaitsesüsteemi loomiseks, keelates eelkõige:

- a) tahtliku tapmise või püüdmise mis tahes viisil;
- b) pesade ja munade tahtliku hävitamise või kahjustamise või pesade kõrvaldamise;
- c) linnumunade korjamise loodusest ja munade või tühjade koorte hoidmise;

d) lindude tahtliku häirimise eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal, niivõrd kui selline häirimine on käesoleva direktiivi eesmärkide seisukohalt oluline;

[...]“.

15 Direktiivi artikli 9 lõikes 1 on ette nähtud:

„Liikmesriigid võivad teiste rahuldavate lahenduste puudumisel teha erandeid artiklite 5–8 sätetest järgmistel põhjustel:

- a) – rahva tervise ja ohutuse huvides;
 - lennuohutuse huvides;
 - vältimaks tõsist kahju viljasaagile, kariloomadele, metsadele, kalastuspiirkondadele ja vetele;
 - taimestiku ja loomastiku kaitseks;
- b) teadus- ja õppetöö, taasisustamise, uuesti loodusesse laskmise ja selleks vajaliku paljundamise eesmärgil;
- c) lubamaks range järelevalve tingimustes ja valikuliselt teatavate lindude vähesel arvul püüdmist, pidamist või muud mõistlikku kasutamist.“

16 Linnudirektiivi artikkel 14 on sõnastatud järgmiselt:

„Liikmesriigid võivad kehtestada käesolevas direktiivis sätestatutest rangemaid kaitsemeetmeid.“

Rootsi õigusnormid

17 Määruse nr 845 liikide kaitse kohta (2007:845) (artskyddsförordningen (2007:845); edaspidi „kaitsemäärus“), mis kehtestati seaduse nr 808, millega kehtestati keskkonnaseadustik (1998:808) (miljöbalken, lag (1998:808)), 8. peatüki § 1 alusel selleks, et võtta Rootsi õigusesse üle nõukogu 2. aprilli 1979. aasta direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (EÜT 1979, L 103, lk 1; ELT eriväljaanne 15/01, lk 98) artikkel 5 (mille sõnastust on korratud direktiivi 79/409 kehtetuks tunnistanud ja asendanud linnudirektiivi artiklis 5 ja elupaigadirektiivi artiklis 12), § 4 esimene lõik näeb ette:

„Looduslikult esinevate lindude ja selliste metsloomaliikide puhul, kes on käesoleva määruse I lisas tähistatud tähisega „N“ või „n“, on keelatud:

1. nende tahtlik püüdmine ja tapmine;
2. nende tahtlik häirimine, eelkõige nende paljunemise, järglaste kasvatamise, talvitumise ja rände ajal;
3. looduses munade tahtlik hävitamine või võtmine ja
4. nende paljunemis- või puhkepaikade kahjustamine või hävitamine.

Keelud kehtivad nende mis tahes eluetapil.

[...]“.

- 18 Selle määruse § 4 esimese lõigu punktidega 1–3 võetakse seega riigisisesse õigusesse üle linnudirektiivi artikli 5 punktides a–d ja elupaigadirektiivi artikli 12 lõike 1 punktides a–c keelatud tahtlikud teod. Selle määruse § 4 esimese lõigu punktiga 4 võetakse omakorda riigisisesse õigusesse üle elupaigadirektiivi artikli 12 lõike 1 punkt d.
- 19 Kaitsemääruse I lisa sisaldab nimekirja kõigist liikidest, mida on nimetatud linnudirektiivi I–III lisas ning elupaigadirektiivi II, IV ja V lisas.
- 20 Seaduse nr 429 metsa majandamise kohta (1979:429) (skogsvårdslagen (1979:429)) §-st 30 tuleneb, et valitsus või viimase volitatud haldusasutus võib anda juhtnõore looduskeskkonna arvesse võtmise kohta, mida tuleb teha eeskätt metsa majandamisel.

Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

- 21 Skogsstyrelsenile (Rootsi metsaamet) esitati Härryda kohaliku omavalitsusüksuse territooriumil asuva metsaala kohta raieate. Raieate esitati lageraie, st praktiliselt kõigi puude raiumise kohta.
- 22 Metsaamet esitas oma arvamuse soovitatavate ettevaatusmeetmete kohta sellel konkreetset juhul ja leidis, et kui tema arvamust järgitakse, siis ei ole teates kirjeldatud tegevus vastuolus ühegi kaitsemääruses ette nähtud keeluga.
- 23 Eelotsusetaotlustest nähtub, et teate esemeks olev metsaala on kaitsemääruse alusel kaitstavate liikide looduslik elupaik. Sellel alal kavandatud metsandustegevusega aga nende kaitsealuste liikide isendeid häiritakse või nad tapetakse. Lisaks hävitatakse nende liikide sellel alal asuvad munad.
- 24 Põhikohtuasja kaebajad palusid seetõttu 22. detsembril 2016 ja 17. jaanuaril 2018 selles läänis liikide kaitse järelevalve eest vastutaval Västra Götalandi läänivalitsusel astuda vajalikud sammud seoses raieate ja metsaameti arvamusega. Nad leiavad, et kavandatud raie rikub kaitsemääruse keelde, ning nad taotlesid eeskätt, et läänivalitsus täidaks oma ülesannet teha selle määruse kohaldamise üle järelevalvet.
- 25 Västra Götalandi läänivalitsus otsustas, et ei ole vaja uurida, kas tuleb teha erand kaitsemääruse kohaldamisest, mis tähendab seda, et kui kavandatud tegevuse raames järgitakse ettevaatusmeetmeid, mida soovitati käesoleva kohtuotsuse punktis 22 nimetatudkolm metsaameti arvamuses, siis ei ole see tegevus kõnealuste keeldudega vastuolus. Põhikohtuasja kaebajad esitasid seejärel Västra Götalandi läänivalitsuse otsuse peale jätta järelevalvemeetmed võtmata kaebuse eelotsusetaotlused esitanud kohtule.
- 26 Eelotsusetaotlused esitanud kohus täpsustab esiteks, et kaitsemääruse §-ga 4 rakendatakse nii linnudirektiivi artiklit 5 kui ka elupaigadirektiivi artiklit 12, mistõttu see määrus ei tee keeldude ulatuse puhul vahet neist direktiividest ühe või teise kohaldamisalasse kuuluvatel liikidel ning elupaigadirektiivis ette nähtud paljunemis- või puhkepaikade kahjustamise või hävitamise keeld laieneb riigisisese õiguse alusel ka lindudele. Ta lisab, et selline riigisisesse õigusesse ülevõtmine ei põhjusta mingeid vastuolusid, kuivõrd linnudirektiiv on EÜ artikli 175 lõike 1 alusel kehtestatud minimaalselt ühtlustav direktiiv.
- 27 Teiseks märgib eelotsusetaotlused esitanud kohus, et kohtuasjad, mille ta peab lahendama, käsitlevad neis kõne all oleva metsandustegevuse mõju linnudirektiivi kohaldamisalasse kuuluvatele teatud linnuliikidele, millest mitu on kantud selle direktiivi I lissasse, ning samuti liigile *Rana arvalis*, see tähendab rabakonnale, keda on silmas peetud elupaigadirektiivi IV lisa punktis a, kes on selles direktiivis ette nähtud range kaitse all ja elab kõnealusel raiealal. Ta täheldab, et need liigid kasutavad asjaomast ala väga tõenäoliselt paljunemispaijana. See paljunemispaiik aga hävitatakse kavandatud raie tagajärjel või selle olukord muutub halvemaks.

- 28 See kohus leiab, et tal on vaja teada, kuidas tõlgendada linnu- ja elupaigadirektiivi teatavaid mõisteid, selleks et ta saaks lahendada talle esitatud küsimused ja kontrollida selles kontekstis, kas nende mõistete tõlgendusega on kooskõlas riigisisene kohtupraktika, mille kohaselt olukorras, kus tegevuse eesmärk ei ole nendes direktiivides sätestatud keeldude esemeks olev eesmärk, peab keeldude kohaldamiseks esinema tegevuse tõttu oht kahjustada asjaomase liigi kaitsestaatust.
- 29 Neil tingimustel otsustas Vänersborgs tingsrätt, mark- och miljödomstolen (Vänersborgi esimese astme kohus, maa- ja keskkonnaasjade kolleegium, Rootsi) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused, mis on sõnastatud kohtuasjas C-473/19 ja C-474/19 ühtemoodi:

- „1. Kas [linnudirektiivi] artiklit 5 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi tava, mille kohaselt hõlmab keeld üksnes neid liike, mis on loetletud direktiivi I lisas või on mingil tasandil ohustatud või mille populatsioon pikas perspektiivis väheneb?
2. Kas linnudirektiivi artikli 5 punktides a–d ja [elupaigadirektiivi] artikli 12 lõike 1 punktides a–c kasutatud mõisteid „tahtlik tapmine“, „tahtlik häirimine“ ja „tahtlik hävitamine“ tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus liikmesriigi tava, mille kohaselt olukorras, kus tegevuse eesmärk ei ole ilmselgelt liigi isendite tapmine või häirimine (näiteks metsandus või maa-arendus), peab keeldude kohaldamiseks esinema tegevuse tõttu oht kahjustada liigi kaitsestaatust?

Esimene ja teine küsimus on esitatud, arvestades muu hulgas järgmist:

- linnudirektiivi artikkel 5 käsitleb kõikide selle artikli 1 lõikes 1 osutatud linnuliikide kaitset;
 - seda, kuidas on elupaigadirektiivi artikli 1 punktis m määratletud mõiste „isend“;
 - tundub, et liigi kaitsestaatuse küsimust peetakse asjakohaseks ainult elupaigadirektiivi artiklis 16 sätestatud erandi tegemise võimaluse kontekstis (erandi kohaldamiseks ei tohi olla muud rahuldavat alternatiivset lahendust ja erand ei tohi kahjustada kõnealuste liikide populatsioonide soodsa kaitsetaseme säilitamist nende looduslikul levilal) ja linnudirektiivi artiklis 9 sätestatud erandi tegemise võimaluse kontekstis (erand ei tohi olla vastuolus kõnealuse direktiiviga, mille artikli 2 kohaselt peavad liikmesriigid võtma vajalikud meetmed artiklis 1 osutatud liikide arvukuse hoidmiseks tasemel, mis vastab eelkõige ökoloogilistele, teaduslikele ja kultuurilistele nõuetele).
3. Kui teise küsimuse mis tahes osa tõttu tuleb sellele vastata, et keelu kohaldamiseks tuleb kahju hinnata muul kui isendite tasemel, siis kas hindamine peab toimuma mõne järgmise skaala või tasandi alusel:
- a) teatud geograafiliselt piiratud osa populatsioonist, näiteks lääni, liikmesriigi või Euroopa Liidu populatsioon;
 - b) asjaomane kohalik populatsioon (bioloogiliselt eraldatud muudest sama liigi populatsioonidest);
 - c) asjaomane metapopulatsioon;
 - d) liigi populatsioon tervikuna liigi levila asjakohases biogeograafilises piirkonnas?
4. Kas elupaigadirektiivi artikli 12 lõike 1 punktis d kasutatud liikide paljunemispaiگا kahjustamise mõistet ja hävitamise mõistet tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus liikmesriigi tava, mille kohaselt olukorras, kus hoolimata võetud ettevaatusmeetmetest kaob asjaomase liigi loodusliku elupaiga püsiv ökoloogiline toimivus ajaomasest tegevusest – nii eraldivõetuna kui ka muude tegevustega koosmõjus – otseselt või kaudselt tuleneva kahjustamise, hävitamise või olukorra halvemaks muutmise tagajärjel, kohaldatakse keeldu üksnes siis, kui asjaomase liigi kaitsestaatust võib ühel kolmandas küsimuses osutatud tasandil halveneda?

5. Kui neljanda küsimuse mis tahes osa tõttu tuleb sellele vastata eitavalt, see tähendab, kui kahju tuleb keelu kohaldamiseks hinnata muul kui konkreetse ala loodusliku elupaiga tasandil, siis kas hindamine peab toimuma mõne järgmise skaala või tasandi alusel:
- a) teatud geograafiliselt piiratud osa populatsioonist, näiteks lääni, liikmesriigi või Euroopa Liidu populatsioon;
 - b) asjaomane kohalik populatsioon (bioloogiliselt eraldatud muudest sama liigi populatsioonidest);
 - c) asjaomane metapopulatsioon;
 - d) liigi populatsioon tervikuna liigi levila asjakohases biogeograafilises piirkonnas?

[T]eine ja neljas küsimus hõlmavad küsimust, kas [linnu- ja elupaiga]direktiivis sätestatud range kaitse lakkab nende liikide osas, mille puhul on saavutatud [elupaiga]direktiivi eesmärk (soodne kaitsestaatus).“

- 30 Euroopa Kohtu presidendi 22. juuli 2019. aasta määrusega liideti kohtuasjad C-473/19 ja C-474/19 menetluse kirjaliku ja suulise osa ning kohtuotsuse huvides.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

- 31 Eelotsusetaotlused esitanud kohus soovib oma esimese küsimusega teada, kas linnudirektiivi artiklit 5 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi tava, mille kohaselt hõlmavad selles sättes ette nähtud keelud üksnes neid liike, mis on loetletud direktiivi I lisas või on mingil tasandil ohustatud või mille populatsioon pikas perspektiivis väheneb.
- 32 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei tule liidu õiguse sätte tõlgendamisel arvestada mitte üksnes sätte sõnastust, vaid ka selle konteksti ning eesmarke, mida taotlevad õigusnormid, mille osa see säte on (2. juuli 2020. aasta kohtuotsus Magistrat der Stadt Wien (harilik hamster), C-477/19, EU:C:2020:517, punkt 23 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 33 Esiteks tuleb märkida, et linnudirektiivi artikli 5 kohaselt võtavad liikmesriigid – ilma et see piiraks direktiivi artiklite 7 ja 9 kohaldamist – vajalikud meetmed kõikide sama direktiivi artiklis 1 osutatud linnuliikide üldise kaitseüsteemi loomiseks, kehtestades eeskätt selles artiklis 5 sätestatud keelud.
- 34 Linnudirektiiv käsitleb vastavalt selle artikli 1 lõikele 1 aga „kõikide looduslikult esinevate linnuliikide kaitset nende liikmesriikide Euroopa territooriumil, mille suhtes kohaldatakse asutamislepingut“.
- 35 Linnudirektiivi artikkel 5 nõuab niisiis, et liikmesriigid kehtestaksid täieliku ja tõhusa õigusliku raamistiku seeläbi, et nad rakendavad – nagu on ette nähtud ka elupaigadirektiivi artiklis 12 – konkreetseid ja spetsiifilisi kaitsemeetmeid, mis peavad võimaldama tagada, et tegelikult järgitakse linnudirektiivi artiklis 5 nimetatud keelde, mille eesmärk on sisuliselt kaitsta selle direktiivi kohaldamisalasse kuuluvaid linnuliike ning nende paljunemis- ja puhkepaiku (vt selle kohta 17. aprilli 2018. aasta kohtuotsus komisjon vs. Poola (Białowieża laas), C-441/17, EU:C:2018:255, punkt 252).
- 36 Linnudirektiivi artikli 5 selgest ja ühetähenduslikust sõnastusest nähtub seega, et selles sättes nimetatud keeldude kohaldamine ei ole kuidagi piiratud liikidega, mis on loetletud direktiivi I lisas või on mingil tasandil ohustatud või mille populatsioon pikas perspektiivis väheneb.
- 37 Teiseks tuleb märkida, et ei linnudirektiivi artikli 5 kontekst ega ka selle direktiivi ese ja eesmärk ei võimalda piirata selle kohaldamisala nende kolme linnuliigi kategooriaga, mida eelotsusetaotlused esitanud kohus on nimetanud oma esimeses küsimuses.

- 38 Sellega seoses tuleb kõigepealt juhtida tähelepanu sellele, et ELTL artikli 191 lõike 2 kohaselt on liidu keskkonnapoliitika eesmärk kaitstuse kõrge tase. Lisaks rajaneb see poliitika järgmistel põhimõtetel: ettevaatuspõhimõte, ennetusmeetmete võtmise põhimõte ja põhimõte, et keskkonnakahjustus tuleb heastada eeskätt kahjustuse kohas.
- 39 Nagu tuleneb linnudirektiivi põhjendustest 3–5, väheneb suure osa liikmesriikide Euroopa territooriumil looduslikult esinevate linnuliikide arvukus, mis kujutab endast tõsist ohtu looduskeskkonna kaitsele. Järelikult on selliste linnuliikide, kes on suures osas rändliigid ja moodustavad seega ühispärandi, kaitse vajalik liidu jätkusuutliku arengu ja elutingimuste parandamise eesmärkide saavutamiseks.
- 40 Euroopa Kohus on lisaks juba ka märkinud, et linnudirektiiv, mille kohaldamisalasse kuuluvad kõik liikmesriikide Euroopa territooriumil, kus kohaldatakse aluslepingut, looduslikult esinevad linnuliigid, näeb artiklis 2 ette, et liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed kõigi nende liikide arvukuse hoidmiseks tasemel, mis vastab eelkõige ökoloogilistele, teaduslikele ja kultuurilistele nõuetele, arvestades samal ajal majanduslikke ja puhkeaja veetmisega seotud vajadusi, või nende liikide arvukuse kohandamiseks vastavalt sellele tasemele (vt selle kohta 11. juuli 1996. aasta kohtuotsus Royal Society for the Protection of Birds, C-44/95, EU:C:1996:297, punkt 3).
- 41 Lisaks sellele seab linnudirektiivi artikkel 3 liikmesriikidele üldise kohustuse tagada elupaikade piisav mitmekesisus ja suurus ning see kohustus kehtib – nagu ka selle direktiivi artikkel 5 – kõikide selle direktiivi artiklis 1 nimetatud linnuliikide puhul, see tähendab kõigi liikmesriikide Euroopa territooriumil, kus kohaldatakse aluslepingut, looduslikult esinevate linnuliikide puhul.
- 42 Direktiivi kohaldamisala on selliselt kindlaks määratud seetõttu, et on oluline tagada looduslike linnuliikide täielik ja tõhus kaitse kogu liidus olenemata sellest, kus nad parasjagu on või kust nad läbi lendavad, ning seega sõltumatult liikmesriikide õigusnormidest, mis omalt poolt määravad looduslike linnuliikide kaitse kindlaks lähtuvalt rahvuspärandist (vt selle kohta 27. aprilli 1988. aasta kohtuotsus komisjon vs. Prantsusmaa, 252/85, EU:C:1988:202, punkt 15).
- 43 Linnudirektiivi artikkel 4 näeb omakorda ette spetsiifilise tugevdatud kaitsekorra, mis sisaldab erikohustusi eeskätt selle direktiivi I lisas loetletud linnuliikide puhul (vt selle kohta 11. juuli 1996. aasta kohtuotsus Royal Society for the Protection of Birds, C-44/95, EU:C:1996:297, punktid 19 ja 23), mis seisnevad eriliste kaitsemeetmete rakendamises seoses nende elupaigaga, et tagada nende säilimine ja paljunemine nende levikualal. Liikmesriigid klassifitseerivad eeskätt erikaitsealadena selle direktiivi I lisas nimetatud liikide kaitseks arvuliselt ja suuruselt kõige sobivamad alad geograafilistel maismaa- ja merealadel, kus seda direktiivi kohaldatakse.
- 44 Nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 44, ei ole linnudirektiivi artikli 5 kohaldamisel seevastu tähtsust sellel, kas tegemist on linnuliikidega, mis on loetletud direktiivi I lisas või on mingil tasandil ohustatud või mille populatsioon pikas perspektiivis väheneb.
- 45 Eelnevate kaalutlustega arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et linnudirektiivi artiklit 5 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi tava, mille kohaselt hõlmavad selles sättes ette nähtud keelud üksnes neid liike, mis on loetletud direktiivi I lisas või on mingil tasandil ohustatud või mille populatsioon pikas perspektiivis väheneb.

Teine küsimus

- 46 Sissejuhatuseks tuleb märkida, et eelotsusetaotlustest tuleneb, et kaitsemäärus ei tee selles §-s 4 nimetatud loomaliikide isendite tahtliku püüdmise, tapmise või häirimise ning munade tahtliku hävitamise või võtmise osas vahet elupaigadirektiivi ja linnudirektiivi kohaldamisalasse kuuluvatel

liikidel. Eelotsusetaotlused esitanud kohus rõhutab eeskätt, et selle määruse § 4 esimese lõigu punktidega 1–3 võetakse riigisisesse õigusesse üle linnudirektiivi artikli 5 punktides a–d ja elupaigadirektiivi artikli 12 lõike 1 punktides a–c keelatud tahtlikud teod.

- 47 Sellega seoses tuleb märkida, et linnudirektiivi artikli 14 kohaselt võivad liikmesriigid kehtestada direktiivis sätestatud rangemaid kaitsemeetmeid (21. juuli 2011. aasta kohtuotsus *Azienda Agro-Zootecnica Franchini ja Eolica di Altamura*, C-2/10, EU:C:2011:502, punkt 49).
- 48 Kuivõrd eelotsusetaotlused esitanud kohus on tuvastanud, et kaitsemääruse kohaselt hõlmavad elupaigadirektiivi artikli 12 lõike 1 punktides a–c ette nähtud keelud ka linde, tuleb teise küsimuse analüüsimisel järelikult piirduda selle sätte tõlgendamisega.
- 49 Neil tingimustel tuleb asuda seisukohale, et eelotsusetaotlused esitanud kohus soovib oma teise küsimusega sisuliselt teada, kas elupaigadirektiivi artikli 12 lõike 1 punkte a–c tuleb tõlgendada nii, et esiteks on nendega vastuolus liikmesriigi tava, mille kohaselt olukorras, kus sellise inimtegevuse nagu metsandus või maa-arendus eesmärk ei ole ilmselgelt loomaliigi isendite tapmine või häirimine, peab selles sättes ette nähtud keeldude kohaldamiseks esinema oht kahjustada asjaomase liigi kaitsestaatust, ja et teiseks lakkab selle sättega ette nähtud kaitse nende liikide osas, mille puhul on saavutatud soodne kaitsestaatust.
- 50 Kõigepealt tuleb meenutada, et elupaigadirektiivi artikli 12 lõike 1 punktide a–c kohaselt peavad liikmesriigid võtma vajalikud meetmed, et kehtestada direktiivi IV lisa punktis a loetletud loomaliikide range kaitse süsteem nende looduslikul levilal, keelates nende liikide isendite tahtliku püüdmise või tapmise, nende tahtliku häirimise ja nende munade tahtliku hävitamise või võtmise.
- 51 Euroopa Kohus on leidnud, et selleks, et oleks täidetud elupaigadirektiivi artikli 12 lõike 1 punktis a nõutud tahtlikkuse tingimus, peab olema tõendatud, et teo tegija tahtis püüda kaitstud loomaliigi isendi või selle tappa või möönis sellise püügi või tapmise võimaluse olemasolu (18. mai 2006. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Hispaania, C-221/04, EU:C:2006:329, punkt 71). Sama kehtib selle direktiivi artikli 12 lõike 1 punktides b ja c sätestatud keeldude puhul.
- 52 Eeskätt pidas Euroopa Kohus elupaigadirektiivi artikli 12 lõike 1 punkti b tähenduses tahtlikuks häirimiseks selliseid asjaolusid nagu väikese võimsusega mootorratastega sõitmine rannas hoolimata hoiatussiltidest kaitstud merikilpkonnade pesade kohta ning vesijalgrataste ja väikeste paatide kasutamine asjaomaste randade merealal ning otsustas, et kui liikmesriik ei võta kõiki konkreetseid vajalikke meetmeid, et vältida asjaomase loomaliigi tahtlikku häirimist paljunemise ajal, siis rikub liikmesriik selle direktiivi artikli 12 lõike 1 punktist b tulenevaid kohustusi (vt selle kohta 18. mai 2006. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Hispaania, C-221/04, EU:C:2006:329, punkt 70 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 53 Järelikult on elupaigadirektiivi artikli 12 lõike 1 punktides a–c ette nähtud keelud põhimõtteliselt kohaldatavad sellise tegevuse nagu metsandus ja maa-arendus suhtes, mille eesmärk ei ole ilmselgelt loomaliigi isendite tahtlik püüdmine, tapmine või häirimine ega munade tahtlik hävitamine või võtmine.
- 54 Seoses tähtsusega, mida tuleb omistada loomaliigi kaitsestaatusele elupaigadirektiivi artikli 12 lõike 1 punktide a ja c kohaldamisel, tuleb märkida, et nõue hinnata olukorda asjaomase liigi isendite tasandil tuleneb selle sätte sõnastusest endast, mis kohustab liikmesriike keelama teatud teod, mis kahjustavad loomaliikide „isendeid“ või „munasid“.
- 55 Tuleb aga tõdeda, et selle direktiivi artikli 1 punktis i antud mõiste „liigi kaitsestaatust“ määratlus viitab sõnaselgelt „liigi [...] populatsiooni arvukusele“, mitte selle liigi ühe isendi konkreetsele olukorrale, mistõttu kaitsestaatust määratakse kindlaks või seda hinnatakse eeskätt asjaomase liigi populatsiooni alusel.

- 56 Lisaks tuleb elupaigadirektiivi artikli 12 lõike 1 punkti b kohta, mis näeb ette liikide tahtliku häirimise keelu eelkõige paljunemise, järglaste kasvatamise, talvitumise ja rände ajal, märkida, et ehkki selle sättega rõhutatakse kõnealuse keelu eriti suurt tähtsust ajal, mil isendid on eriti haavatavad (eeskätt nende paljunemisvõime või -edukuse seisukohalt) ja mil selle keelu eiramine kahjustab seega vägagi tõenäoliselt asjaomase liigi kaitsestaatust, ei välista see säte selle sõnastuse alusel siiski võimalust, et selle kohaldamisalasse kuulub vastavalt olukorrale ka tegevus, mis sellist ohtu kaasa ei too.
- 57 Sellest tuleneb, et elupaigadirektiivi artikli 12 lõike 1 punktides a–c ette nähtud kaitsesüsteemi rakendamist ei ole seatud sõltuvusse tingimusest, et konkreetne tegevus võib kahjustada asjaomase loomaliigi kaitsestaatust.
- 58 Järgmiseks tuleb selle sätte konteksti kohta märkida, et mingi tegevuse mõju analüüs asjaomase loomaliigi kaitsestaatusele on seevastu asjakohane elupaigadirektiivi artikli 16 alusel tehtavate erandite puhul.
- 59 Nimelt hinnatakse selliste erandite analüüsimisel nii asjaomase tegevuse mõju asjaomase liigi populatsiooni kaitsestaatusele kui ka selle tegevuse vajalikkust ning taotletud erandi põhjusteks toodud eesmärgi saavutamist võimaldavaid alternatiivseid lahendusi.
- 60 Kui seada elupaigadirektiivi artikli 12 lõike 1 punktides a–c nimetatud keeldude kohaldatavus aga sõltuvusse tingimusest, et asjaomane tegevus võib kahjustada asjaomase liigi kaitsestaatust, võib see välja viia direktiivi artiklis 16 ette nähtud analüüsist kõrvalehiilimiseni ning võtta seega sellelt artiklilt ning samuti sellest tulenevatelt eranditelt ja piiravatelt tingimustelt nende soovitava toime. Sellist tõlgendust ei saa pidada kooskõlas olevaks käesoleva kohtuotsuse punktis 38 nimetatud ettevaatuspõhimõtte ja ennetusmeetmete võtmise põhimõttega; samuti ei ole see kooskõlas direktiivi artikli 12 lõike 1 punktides a–c ette nähtud loomaliikide isendite ja munade tugevdatud kaitsega.
- 61 Seega välistavad nii selle sätte sõnastus kui ka kontekst võimaluse seada kõnealuses sättes ette nähtud keeldude kohaldamine sellise tegevuse nagu metsandus või maa-arendus suhtes sõltuvusse asjaomase loomaliigi kaitsestaatuse kahjustamise ohust; seda tõlgendust kinnitavad ka elupaigadirektiivi eesmärgid.
- 62 Sellega seoses tuleneb selle direktiivi kolmandast põhjendusest, et kuna direktiivi peamine eesmärk on edendada bioloogilise mitmekesisuse säilitamist, võttes arvesse majanduslikke, sotsiaalseid, kultuurilisi ja piirkondlikke nõudeid, aitab see kaasa säästva arengu üldise eesmärgi saavutamisele.
- 63 Selles kontekstis on elupaigadirektiivi kuuendas põhjenduses täpsustatud, et tagamaks ühenduse tähtsusega looduslike elupaikade ja liikide soodsa kaitsestaatuse taastamist või säilitamist, tuleb määrata konkreetsed erikaitsealad, et kindlaksmääratud ajakava kohaselt luua Euroopas sidus ökoloogiline võrgustik.
- 64 Lisaks on oluline see, et elupaigadirektiivi artikli 2 lõike 1 kohaselt on direktiivi eesmärk looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsmisega kaasa aidata bioloogilise mitmekesisuse säilimisele liikmesriikide Euroopa territooriumil. Selle direktiivi artikli 2 lõike 2 kohaselt on sel eesmärgil võetud meetmed pealegi kavandatud „ühenduse tähtsusega looduslike elupaikade ning looduslike looma- ja taimeliikide soodsa kaitsestaatuse säilitamiseks või taastamiseks“.
- 65 Seega tuleneb ka nendest eesmärkidest, et kuivõrd elupaigadirektiivi eesmärk on ka soodsa kaitsestaatuse „säilitamine“, siis tuleb asuda seisukohale, et sellise kaitsestaatuse saavutanud liike tuleb kaitsta selle staatuse mis tahes halvenemise eest.
- 66 Järelikult tuleb sedastada, et elupaigadirektiivi artikli 12 lõiget 1 ei saa tõlgendada nii, et selles sättes ette nähtud kaitse lakkab nende liikide osas, mille puhul on saavutatud soodne kaitsestaatust.

- 67 Selle direktiivi artikli 12 lõike 1 punktide a–c kohaldamiseks peab eelotsusetaotlused esitanud kohus seega eeskätt uurima, kas põhikohtuasjades kõne all oleval raiealal esinevad sellised direktiivi kohaldamisalasse kuuluvad loomaliigid nagu eelotsusetaotlustes nimetatud.
- 68 Sellega seoses tuleb tähelepanu juhtida sellele, et liigi *Rana arvalis*, st rabakonna looduslik elupaik on eelotsusetaotlused esitanud kohtu sõnul tõenäoliselt alal, mille kohta esitati põhikohtuasjades kõne all olev raie teade. See liik kuulub elupaigadirektiivi alusel kaitstud selliste loomaliikide hulka, kelle puhul kohaldatakse direktiivi artikli 12 alusel ranget kaitset.
- 69 Peale selle märkis eelotsusetaotlused esitanud kohus, et põhikohtuasjades kõne all oleval alal on vähemalt liigi *Tetrao urogallus*, st metsise, liigi *Pernis apivorus*, st herilaseviu ja liigi *Accipiter gentilis*, st kanakulli looduslik elupaik, kusjuures kõik need liigid on kantud linnudirektiivi I lisasse ja nende puhul on tegemist kõige enam ohustatud linnuliikidega.
- 70 Eelotsusetaotlused esitanud kohus peab lisaks analüüsima, kas põhikohtuasjades kõne all oleva raie tingimused vastavad elupaigadirektiivist tulenevate kaitseõuetegega kooskõlas olevale metsa ennetava ja jätkusuutliku majandamise tavale.
- 71 See kohus on eeskätt märkinud, et ta peab välja selgitama, mil määral saavad metsaameti soovitatud ettevaatusmeetmed aidata kaasa kahjustamise ohu vähendamisele selliselt, et põhikohtuasjades kõne all olev tegevus ei kuuluks enam kaitsemääruse §-s 4 ette nähtud keeldude kohaldamisalasse, ning kas nende keeldude kohaldamise vältimiseks on vaja võtta täiendavaid ettevaatusmeetmeid.
- 72 Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust ilmneb selle kohta, et metsaamet ei hinnanud põhikohtuasjades kõne all oleva raie teate menetlemisel ühtegi vabatahtlikku metsanduskava. Lisaks sellele ei paista riigiasutus olevat kontrollinud, kas raie saab läbi viia kaitsemääruses ette nähtud keelde täiel määral järgides.
- 73 Pealegi ei näi metsaameti arvamus olevat maaomanikule siduv ning selles tehtud soovitude järgimata jätmise korral ei ole ette nähtud mingeid kriminaalkaristusi. Põhikohtuasja kaebajad väidavad, et see arvamus ei sisalda igal juhul mingit teavet selle kohta, kas raiealal elab kaitsealuseid liike, vaatamata sellele, et nad juhtisid metsaameti tähelepanu asjaolule, et sellised liigid sellel alal esinevad. Nad väidavad põhikohtuasjades kõne all oleva raie teate kohta, et selles ei ole märgitud, millisel aastaajal raie toimub.
- 74 Ühing „Kaitse metsa“ täpsustab veel, et kui põhikohtuasjades kõne all oleval metsaalal toimub raie vastavalt metsaameti antud arvamusele, toob see kaasa metsa kui elupaiga kadumise, mis omakorda toob kaasa ka seal esinevate kaitsealuste liikide looduslikest elupaikadest osa kadumise ning ähvardab seega nende säilimist pikemas perspektiivis.
- 75 Neil tingimustel tuleb märkida, et elupaigadirektiivi artikli 12 lõike 1 punktide a–c järgimiseks peavad liikmesriigid kehtestama esiteks täieliku õigusraamistiku ning teiseks rakendama ka konkreetseid ja spetsiifilisi kaitsemeetmeid. Samuti tähendab selline range kaitse süsteem seda, et võetakse seostatud ja kooskõlastatud ennetavad meetmed. Selline range kaitse süsteem peab seega võimaldama vältida tõhusalt kaitsealuste loomaliikide sellist kahjustamist, nagu on nimetatud selles sättes (vt selle kohta 11. juuni 2020. aasta kohtuotsus *Alianța pentru combaterea abuzurilor*, C-88/19, EU:C:2020:458, punkt 23 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 76 Elupaigadirektiivi eesmärkide saavutamiseks on nimelt vaja, et pädevad ametiasutused oleksid võimelised ära hoidma tegevust, mis kahjustab selle direktiiviga kaitstud liike, ja seda olenemata sellest, kas asjaomase tegevuse eesmärk on nende liikide tapmine ja häirimine või mitte.

- 77 Seega peab eelotsusetaotlused esitanud kohus kontrollima, kas selline metsandustegevus nagu on kõne all põhikohtuasjades, põhinevad ennetaval lähenemisviisil, võttes arvesse asjaomaste liikide kaitsevajadusi, ning kas need on kavandatud ja neid rakendatakse nii, et ei rikuta elupaigadirektiivi artikli 12 lõike 1 punktides a–c ette nähtud keelde, võttes samas arvesse – nagu nõuab direktiivi artikli 2 lõige 3 – majanduslikke, sotsiaalseid, kultuurilisi, piirkondlikke ja kohalikke vajadusi.
- 78 Kõiki eespool esitatud kaalutlusi arvesse võttes tuleb teisele küsimusele vastata, et elupaigadirektiivi artikli 12 lõike 1 punkte a–c tuleb tõlgendada nii, et esiteks on nendega vastuolus liikmesriigi tava, mille kohaselt olukorras, kus sellise inimtegevuse nagu metsandus või maa-arendus eesmärk ei ole ilmselgelt loomaliigi isendite tapmine ega häirimine, peab selles sättes ette nähtud keeldude kohaldamiseks esinema oht kahjustada asjaomase liigi kaitsestaatust, ja et teiseks ei lakka selle sättega ette nähtud kaitse nende liikide osas, mille puhul on saavutatud soodne kaitsestaatust.

Neljas küsimus

- 79 Oma neljanda küsimusega soovib eelotsusetaotlused esitanud kohus sisuliselt teada, kas elupaigadirektiivi artikli 12 lõike 1 punkti d tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi tava, mille kohaselt olukorras, kus hoolimata võetud ettevaatusmeetmetest kaob asjaomase liigi konkreetsel territooriumil asuva loodusliku elupaiga püsiv ökoloogiline toimivus asjaomasest tegevusest – nii eraldivõetuna kui ka muude tegevustega koosmõjus – otseselt või kaudselt tuleneva kahjustamise, hävitamise või olukorra halvemaks muutmise tagajärjel, kohaldatakse selles sättes ette nähtud keeldu üksnes siis, kui asjaomase liigi kaitsestaatust võib halveneda.
- 80 See küsimus on esitatud topelteeldusel – mida eelotsusetaotlused esitanud kohus on kirjeldanud ja mille täidetust ta peab kontrollima –, et esiteks kasutavad kaitsealused linnuliigid ja rabakonn raieteate esemeks olevat ala paljunemispaijana, mis põhikohtuasjades kõne all oleva raie tagajärjel kas hävitatakse või mille olukord muutub halvemaks, ja et teiseks kaob raie tagajärjel asjaomaste liikide loodusliku elupaiga püsiv ökoloogiline toimivus.
- 81 Sellele küsimusele vastamiseks tuleb seega kohe alustuseks märkida, et elupaigadirektiivi artikli 12 lõike 1 punkti d kohaselt tähendab selles sättes ette nähtud range kaitse seda, et on keelatud „paljunemis- või puhkepaikade kahjustamine või hävitamine“.
- 82 Seda range kaitse süsteemi arvesse võttes on Euroopa Kohus juba sedastanud, et kõnealuses sättes ei peeta silmas mitte ainult tahtlikke tegusid, vaid ka neid, mis ei ole tahtlikud. Kui liidu seadusandja jättis elupaigadirektiivi artikli 12 lõike 1 punktis d sätestatud kaitse piiramata tahtlike tegudega – vastupidi sellele, mis on ette nähtud selle direktiivi artikli 12 lõike 1 punktides a–c –, siis näitas ta üles tahet anda paljunemis- ja puhkepaikadele nende kahjustamist või hävitamist põhjustavate tegude eest tugevdatud kaitse (2. juuli 2020. aasta kohtuotsus Magistrat der Stadt Wien (harilik hamster), C-477/19, EU:C:2020:517, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 83 Lisaks sellele rõhutas Euroopa Kohus, et elupaigadirektiivi artikli 12 lõike 1 punktis d ette nähtud range kaitse kohaldub olenemata asjaomase liigi isendite arvust sellel alal (17. aprilli 2018. aasta kohtuotsus komisjon vs. Poola (Białowieża laas), C-441/17, EU:C:2018:255, punkt 237).
- 84 Järelikult tuleb asuda seisukohale, et kuna elupaigadirektiivi artikli 12 lõike 1 punktis d ette nähtud kaitsekorra rakendamist ei ole seatud sõltuvusse asjaomase liigi isendite arvust, siis ei saa see olla seatud sõltuvusse – nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktides 53 ja 55 – selle liigi kaitsestaatuse kahjustamise ohust.
- 85 Tuleb lisada, et käesoleva kohtuotsuse punktides 58–77 esitatud kaalutlused on analoogia alusel kohaldatavad elupaigadirektiivi artikli 12 lõike 1 punktis d sätestatud keeldude suhtes.

86 Elnevast tuleneb, et neljandale küsimusele tuleb vastata, et elupaigadirektiivi artikli 12 lõike 1 punkti d tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi tava, mille kohaselt olukorras, kus hoolimata võetud ettevaatusmeetmetest kaob asjaomase liigi konkreetsel territooriumil asuva loodusliku elupaiga püsiv ökoloogiline toimivus asjaomasest tegevusest – nii eraldivõetuna kui ka muude tegevustega koosmõjus – otseselt või kaudselt tuleneva kahjustamise, hävitamise või olukorra halvemaks muutmise tagajärjel, kohaldatakse selles sättes ette nähtud keeldu üksnes siis, kui asjaomase liigi kaitsestaatus võib halveneda.

Kolmas ja viies küsimus

87 Arvestades teisele ja neljandale küsimusele antud vastust, ei ole kolmandale ja viiendale küsimusele vaja vastata.

Kohtukulud

88 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotlused esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

- 1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiivi 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta artiklit 5 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi tava, mille kohaselt hõlmavad selles sättes ette nähtud keelud üksnes neid liike, mis on loetletud direktiivi I lisas või on mingil tasandil ohustatud või mille populatsioon pikas perspektiivis väheneb.**
- 2. Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta artikli 12 lõike 1 punkte a–c tuleb tõlgendada nii, et esiteks on nendega vastuolus liikmesriigi tava, mille kohaselt olukorras, kus sellise inimtegevuse nagu metsandus või maa-arendus eesmärk ei ole ilmselgelt loomaliigi isendite tapmine ega häirimine, peab selles sättes ette nähtud keeldude kohaldamiseks esinema oht kahjustada asjaomase liigi kaitsestaatus, ja et teiseks ei lakka selle sättega ette nähtud kaitse nende liikide osas, mille puhul on saavutatud soodne kaitsestaatus.**
- 3. Direktiivi 92/43 artikli 12 lõike 1 punkti d tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi tava, mille kohaselt olukorras, kus hoolimata võetud ettevaatusmeetmetest kaob asjaomase liigi konkreetsel territooriumil asuva loodusliku elupaiga püsiv ökoloogiline toimivus asjaomasest tegevusest – nii eraldivõetuna kui ka muude tegevustega koosmõjus – otseselt või kaudselt tuleneva kahjustamise, hävitamise või olukorra halvemaks muutmise tagajärjel, kohaldatakse selles sättes ette nähtud keeldu üksnes siis, kui asjaomase liigi kaitsestaatus võib halveneda.**

Allkirjad